

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
despre controlul constituționalității art. 76 alin. (2)
din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea
nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996*

Nr.21 din 04.05.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.48-49/30 din 13.05.1999

* * *

* M.O. nr. 81-82 ,1996, art. 765.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Aliona Balaban, deputatului în Parlament Victor Cecan, președintele Comisiei pentru control și petiții, autorul sesizării, reprezentantului Parlamentului Ion Creangă, șeful sectorului relații cu autoritățile publice în Direcția juridică a Aparatului Parlamentului, reprezentantului Președintelui Republicii Moldova Raisa Grecu, șef al Serviciului acte ale Președintelui Republicii Moldova, reprezentantului Guvernului Mihai Bușuleac, prim-vice ministru al justiției, conducându-se după art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității art. 76 alin. (2) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului Victor Cecan, depusă la 11 ianuarie 1999, în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 22 ianuarie 1999 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond.

Analizând materialele dosarului, audiind informația judecătorului-raportor, explicațiile autorului sesizării, reprezentanților Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului,

Curtea Constituțională

a constatat:

Regulamentul Parlamentului, în capitolul 3, titlul II, stabilește procedura legată de activitatea deliberativă a deputaților în ședințe. Astfel, art. 75 din Regulament statuează procedura de vot pentru legile (constituționale, organice, ordinare) și hotărârile examinate. În sesizare autorul menționează că, potrivit dispozițiilor constituționale, legile ordinare și hotărârile sînt adoptate de către legislativ cu votul majorității deputaților prezenți. Însă art. 76 alin. (2) din Regulament stipulează că, în caz de paritate de voturi, la adoptarea legilor ordinare și a hotărârilor, votul Președintelui Parlamentului este decisiv. Autorul sesizării, invocînd regula că deputatul în Parlament are dreptul la un singur vot, consideră că această prevedere este contrară Constituției (art. 74 alin. (2)).

Conform dispozițiilor constituționale, Parlamentul Republicii Moldova este organul reprezentativ suprem al poporului și unica autoritate legislativă a statului, el este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Normele constituționale statuează principiile generale de organizare și funcționare a Parlamentului, nominalizează o parte din organele de conducere, stabilește concret competența Parlamentului ca organ legislativ.

Referitor la organizarea internă a organului legislativ, art. 64 alin. (1) din Constituție stipulează că structura, organizarea și funcționarea Parlamentului se stabilesc prin regulament. Prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996 a fost adoptat Regulamentul Parlamentului, care concretizează și detaliază dispozițiile constituționale privind organizarea și activitatea lui.

Problema abordată de autor necesită a fi examinată sub două aspecte: al rolului și atribuțiilor Președintelui Parlamentului și al particularităților procedurii de votare a legilor ordinare și a hotărârilor Parlamentului.

Parlamentul, ca oricare alt for, pentru a-și îndeplini sarcinile, alege autoritățile și organele sale de conducere. Una din autoritățile Parlamentului este Președintele Parlamentului, care, în conformitate cu art. 64 alin. (2) din Constituție, se alege prin vot secret, cu majoritatea voturilor deputaților aleși. Pe durata mandatului Parlamentului revocarea Președintelui Parlamentului are loc prin vot secret cu o majoritate de cel puțin două treimi din voturile tuturor deputaților. Prin această stipulare precisă se evidențiază funcția sa înaltă, calitatea sa de om de stat influent și independent.

Art. 10 și 12 din Regulament prevede expres atribuțiile Președintelui Parlamentului. Astfel, Președintele Parlamentului conduce lucrările Parlamentului și ale Biroului permanent, face parte din acesta din oficiu, convoacă ședințele ordinare, extraordinare sau speciale ale Parlamentului, asigură respectarea regulamentului și menținerea ordinii în timpul ședințelor, primește și distribuie proiectele de legi și propunerile legislative, precum și rapoartele comisiilor, anunță rezultatul votării și numește actele legislative adoptate, semnează legile și hotărârile adoptate de Parlament, reprezintă Parlamentul în țară și peste hotare, îndeplinește alte atribuții regulamentare în vederea organizării activității interne a Parlamentului.

Din cele enunțate rezultă că Președintele Parlamentului îndeplinește atât atribuții de natură politică, cât și atribuții de natură administrativă. În calitatea sa de deputat, Președintele participă la dezbateri și la vot.

În ceea ce privește procedura de vot, Curtea Constituțională constată următoarele. În ultima etapă a procesului legislativ proiectul actului examinat de Parlament în ședință este supus votării. Conform regulilor democratice, opinia majorității este impusă tuturor, eliminându-se opinia minorității. Art. 74 din Constituție statuează că legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi, iar legile ordinare și hotărârile - cu votul majorității deputaților prezenți. În conformitate cu art. 143 din Constituție, legile constituționale se adoptă cu votul a două treimi din deputați. Aceste dispoziții constituționale sînt reproduse intergal în art. 75 din Regulamentul Parlamentului.

Legiuitorul, în dispozițiile constituționale cu privire la procedura de vot, nu a specificat modalitatea adoptării legilor ordinare și a hotărârilor în caz de paritate de voturi. Considerînd această situație drept un vid juridic, legislativul stabilește în art. 76 alin. (2) din Regulament că, în caz de paritate de voturi, la adoptarea legilor ordinare și a hotărârilor, votul Președintelui Parlamentului este decisiv.

Potrivit art. 64 din Constituție, legislativului i se acordă autonomie administrativă, financiară și posibilitatea de a-și reglementa de sine stătător organizarea internă. Această autonomie însă trebuie să se subsumeze Constituției și altor legi adoptate de Parlament. În consecință Curtea Constituțională constată că regula stabilită de legislativ în art. 76 alin. (2) din Regulament contravine dispozițiilor constituționale.

După cum s-a menționat, legile ordinare și hotărârile sînt adoptate de către legislativ cu votul majorității deputaților prezenți (art. 74 alin. (2) din Constituție). Din interpretarea logică a acestei dispoziții constituționale și reieșind din caracterul ei imperativ se poate conchide că actul care nu întrunește majoritatea simplă de voturi

(fie că este paritate de voturi, fie că nu) se consideră neadoptat. Curtea Constituțională reiterează că votul deputatului în Parlament, după natura și caracterul său, este personal, de regulă, este public, liber exprimat și egal, indiferent de vîrsta, calitatea, funcția, apartenența deputatului la grupul parlamentar majoritar ori minoritar. Pornind de la principiul egalității voturilor, prevederea respectivă din Regulament, contestată de autor, nu poate fi acceptată.

Totodată, avînd în vedere statutul specific al Președintelui Parlamentului, rolul său important în organizarea și funcționarea legislativului, faptul că este abilitat să reprezinte Parlamentul atît în țară, cît și peste hotare, conferirea unui caracter decisiv votului său ar putea dăuna principiului imparțialității, care trebuie să stea la baza activității sale.

Pentru considerentele expuse și conducîndu-se după art.135 alin. (1) lit. a) și art. 140 din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a), art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 61 și 62 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Declară neconstituțional art. 76 alin. (2) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996.

2. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 4 mai 1999.
Nr. 21.